התנועה הקיבוצית
מחלקת שנת שירות

מפגש מלווי קומונות · לקראת עונת המיונים

מותר לשאול?

גבולות האסור והמותר בראיונות ובמיונים לשנת שירות

עו"ד מרב ניב · המחלקה המשפטית של התנועה הקיבוצית

שני פחדים שחוזרים כל שנה

התנועה הקיבוצית
מחלקת שנת שירות

מהמועמדים ומההורים

"למה שאלתם?"

שאלה פולשנית, או דחייה מסיבה שאסור לדחות בגללה

מהמסגרת, בדיעבד

"איך לא ידעתם?"

משהו התפרץ באמצע השנה: למה לא בדקתם, למה לא מיינתם

כלי אחד עונה על שניהם: שואלים בגלוי על המשימה, ומתעדים

המיון, כפי שהתנועה מגדירה אותו

1

ראיון אישי

שיחה אישית, לא בהכרח אחד על אחד

2

דינמיקה קבוצתית

איך המועמדים פועלים בתוך קבוצה

3

התנסות וסיור

טעימה מהמשימה, והכרת המקום

מי מחליט	צוות בוגר ומקצועי. השינשינים משמיעים דעה, לא מחליטים
איך	ביחס מכבד, כי זה תהליך חינוכי

מה נעשה בשעה הזאת

8 דק'	**העוגן המשפטי: רלוונטיות, מידתיות, שקיפות**
10 דק'	**השיטה: תארו את המשימה, שאלו מה צריך**
6 דק'	**רמזור השאלות**
10 דק'	**לינה, תיעוד, מי רואה מה, ומתי לא מקבלים**
8 דק'	**ארבעה מקרים מהשטח**
4 דק'	**אחרי הקבלה, וסיכום**
9 דק'	**שאלות**

שלוש מילים שכדאי לזכור

רלוונטיות

שואלים רק מה שקשור למשימה בשנת השירות

מידתיות

רק כמה שצריך, בדרך הכי פחות פולשנית

שקיפות

המועמדים יודעים למה שואלים ומי יראה את המידע

הסכמה לבדה לא מכשירה שאלה שאינה רלוונטית

מה החוק אומר, ומה זה אומר לכם

המקור	מה זה אומר לכם
חוק הגנת הפרטיות, תיקון 13, בתוקף מאוגוסט 2025	מידע רפואי, נפשי והערכת אישיות הם מידע בעל רגישות מיוחדת. אוספים רק כשנחוץ
הנחיית הרשות להגנת הפרטיות 2/2012 על הליכי מיון	תכלית, רלוונטיות ומידתיות. הסכמה לא מספיקה. למועמדים יש זכות עיון

מה החוק אומר, ומה זה אומר לכם

המקור	מה זה אומר לכם
חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות; חוק איסור הפליה	לא מסננים בגלל מוגבלות, דת, מוצא או מצב משפחתי. בודקים קודם התאמה סבירה
חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה	בני ובנות שנת שירות הם מתנדבים. החוק לא חל ישירות, אבל הוא קנה המידה

לכל מסגרת יש ייעוץ משפטי משלה. כאן העקרונות המשותפים, לא חוות דעת למקרה מסוים

בני 17: מה אישור ההורים עושה, ומה לא

מאפשר

- להשתתף במיון, גם עם לינה
- לפנות להורים בענייני בטיחות וחירום

לא מאפשר

- לשאול שאלה שאינה רלוונטית
- לאסוף מידע על המועמדים דרך ההורים
- לעקוף את הבחירה שלהם מה לשתף

מועמדים יענו כמעט על הכול. האחריות לגבול היא שלכם

השיטה: תארו את המשימה, שאלו מה צריך

1 תארו

את השנה בכנות: שעות, מאמץ, לילות, מרחק מהבית, אחריות על חניכים

2 שאלו

"יש משהו שתצטרכו כדי לעמוד בזה? מה עוזר לכם כשקשה?"

3 הקשיבו ותעדו

שהמשימה הוצגה ושהם נשאלו. מה שבחרו לשתף, בלי לחקור

4 הפרידו

מה ששמעתם משמש להתאמות ולבטיחות, לא לסינון

מה זה נותן לכם, הממיינים

✓ מידע אמיתי, לא ניחוש

מי שיודעים מה מחכה להם משתפים יותר

✓ שואלים בגלוי

אין צורך לעקוף, ואין חשש משאלה אסורה

✓ הגנה משני הכיוונים

מתועד שהמשימה הוצגה ושהם נשאלו מה צריך

✓ היערכות מוקדמת

אפשר לתכנן התאמות לפני תחילת השנה

השיטה בפועל

במקום לשאול, תארו ושאלו

במקום	תארו ושאלו
~~"יש לך מחלות רקע?"~~	"העבודה ברפת מתחילה ב-5:00, בשמש, עם הרמת משאות. יש משהו שתצטרכו כדי לעשות את זה?"
~~"את/ה הולך/ת לפסיכולוג?"~~	"השנה רחוקה מהבית, עם לחץ ואחריות על חניכים. מה עוזר לכם בתקופות קשות?"

השיטה בפועל

במקום לשאול, תארו ושאלו

במקום	תארו ושאלו
~~"את/ה דתי/ה?"~~	"המסגרת עובדת גם בשבתות, לפי תורנות. איך זה מסתדר אצלכם?"
~~"יש לך בעיות עם אוכל?"~~	"בקומונה מבשלים לבד ואוכלים יחד. יש משהו שחשוב שנדע כדי שתרגישו בנוח?"

הדוגמה של רון, עם תוספת

השאלה היא לא "האם הוא הולך לפסיכולוג", אלא "האם הוא יכול לעמוד במשימה, ומה הוא צריך כדי להצליח"

קטיף תפוזים

היכולת לבצע רלוונטית. מותר לשאול

טיפול פסיכולוגי

לא שואלים. מתארים את הלחץ ושואלים מה יעזור

אדום: לא שואלים

רמזור השאלות

- מחלות, אבחנות ותרופות
- דת ושמירת מצוות, כקריטריון
- נטייה מינית וזהות מגדרית
- הריון ותוכניות אישיות
- טיפול נפשי או פסיכולוגי
- מוצא, עדה וארץ לידה
- מצב משפחתי וכלכלי של ההורים

גם לא בעקיפין

צהוב: רק לצורך התאמה

רמזור השאלות

- אלרגיות ותזונה, בטופס בטיחות נפרד
- יכולת פיזית, מול משימה פיזית שתוארה
- מה שהמועמדים פתחו ביוזמתם
- שבת וכשרות, כשזו דרישה אמיתית של המסגרת
- נגישות והגעה למקום

מותר לגעת כדי להתאים, לא כדי לסנן

ירוק: שואלים בחופשיות

רמזור השאלות

- מוטיבציה וציפיות מהשנה
- עבודה בקבוצה וקונפליקטים
- עמידה בדרישות שתוארו
- ניסיון בהדרכה ובתנועת נוער
- התמודדות עם קושי
- מה הם רוצים לשאול אותנו

"ספרו על פעם שהיה לכם קשה בקבוצה"

מיון עם לינה: בטיחות בלי מיון

מה	טופס נפרד: אלרגיות, תרופות בזמן המיון, איש קשר
מי מחזיק	אחראי/ת בטיחות שלא מחליטים על הקבלה
למה משמש	רק לטיפול בזמן המיון. לא מגיע לדיון
מתי נמחק	בסוף המיון

נוסח לראש הטופס

"המידע ישמש רק לבטיחותך ביום המיון, לא יועבר לצוות המיון ויושמד בסיומו"

כותבים מה שראיתם, לא מה שניחשתם

במקום		כתבו
~~"נראה דיכאוני"~~	←	לא השתתף בדיון, ענה בקצרה בראיון
~~"יש לה קשב וריכוז"~~	←	התקשתה להתמקד במשימה, עזבה לפני הסוף
~~"בעייתי, בית מפורק"~~	←	התקשה לעבוד בשיתוף במשימה הקבוצתית
~~"סיפרה שהיא בטיפול"~~	←	לא כותבים. זה לא חלק מההערכה

כתבו כאילו המועמדים וההורים יקראו, כי הם רשאים

מי רואה את הפרופיל ואת האבחון

מי רואה

- רק צוות המיון הבוגר של המסגרת
- לא השינשינים, גם כשהם עוזרים
- לא בוואטסאפ ולא בצילום מסך
- לא עובר למסגרת אחרת
- נשאר במערכת, לא על מחשב אישי

למה זה רגיש

- אבחון אדם מילוא הוא הערכת אישיות של גורם מקצועי
- לפי החוק: מידע בעל רגישות מיוחדת

מתי זו עילה שלא לקבל?

כן, זו עילה

- המשימה לא אפשרית, גם עם התאמה
- חוסר כבוד שנצפה במיון
- קושי ממשי לעבוד בקבוצה
- בעיה משמעתית
- חוסר מוטיבציה לשנה

לא, זו לא עילה

- אבחנה, טיפול או תרופה
- דת, מוצא, מצב משפחתי
- מידע מצד שלישי
- תחושת בטן על מצב נפשי
- מה שמישהו שיתף בראיון

אם אי אפשר להגיד את הסיבה בקול, הבעיה בסיבה, לא בניסוח

כן וענייני
קשור למשימה ולמה שנצפה

בסוף, ובכבוד
לא מסיימים לאף אחד באמצע היום

פתוח לעיון
מותר לבקש לראות מה נכתב

כשמשתפים ביוזמתם: מקשיבים, לא חוקרים

תודו	"תודה ששיתפת". בלי להיבהל ובלי להעמיק
אל תחקרו	לא שואלים על אבחנה, טיפול או תרופות
שאלו מה יעזור	"מה תצטרכו מאיתנו כדי שזה יעבוד?"
תעדו רק צורך	את ההתאמה הנדרשת, לא את המידע הרפואי
סיכון או פגיעה	פונים לגורם המקצועי ובודקים חובת דיווח

מהתיאוריה לשטח

ארבעה מקרים מהשטח

בכל מקרה: מה עושים עכשיו? ומה כותבים?

מקרה 1 מתוך 4

בראיון האישי, נועה מספרת שהיא מטופלת אצל פסיכולוגית כבר שנתיים, ושזה עוזר לה מאוד. אחד המראיינים מתחיל לשאול על מה הטיפול.

מה עושים

עוצרים בעדינות ומודים לה. שואלים: "מה עוזר לך בתקופות קשות, ומה תצטרכי מאיתנו?". את הטיפול לא כותבים, וההחלטה נשענת על מה שנצפה במיון.

מקרה 2 מתוך 4

בערב הראשון של מיון עם לינה, יונתן שואל איפה אפשר לשמור אינסולין בקירור. למחרת, בדיון הצוות, מישהו אומר: "רגע, הוא סוכרתי. זה יעבוד ברפת?"

מה עושים

בערב: עוזרים מיד, והמידע נשאר אצל אחראי/ת הבטיחות. בדיון: עוצרים, זה לא קריטריון. אם יש דרישה פיזית אמיתית, שואלים אותו אם יוכל לעמוד בה, ולא מחליטים בשבילו.

מקרה 3 מתוך 4

שינשינית מהשנה הנוכחית אומרת לצוות: "אני מכירה אותו מהתנועה. היו לו בעיות בבית, ופעם הוא אושפז"

מה עושים

עוצרים את השיחה. זה לא מקור מידע, ולא נכנס לדיון או לתיעוד. מזכירים לשינשינים שדעתם נשמעת רק על מה שראו במיון, ומדברים איתה בנפרד על פרטיות של חברים.

מקרה 4 מתוך 4

מנהל המסגרת מבקש להוסיף לטופס המיון של המסגרת: "פרטו אבחנות, טיפולים ותרופות קבועות". לדבריו, "זה בשביל הביטחון שלנו"

מה עושים

לא בשלב המיון. במקום זה: תיאור הדרישות ושאלה פתוחה. בלינה: טופס בטיחות נפרד. שאלון בריאות: רק אחרי הקבלה, לצורך ליווי, וגישה מוגבלת.

אחרי הקבלה: עכשיו כן שואלים

מה

שיחת קליטה או שאלון בריאות, עם המשתתפים וההורים

למה עכשיו

ההחלטה התקבלה. המידע משמש לליווי ולהתאמות

מי רואה

מי שאחראי על הליווי, לא כל הצוות

איך

אומרים במפורש: זה לא משפיע על הקבלה

חמישה דברים לקחת למיונים

1. תארו את המשימה, שאלו מה צריך
2. מה שלא קשור למשימה לא נשאל, גם לא בעקיפין
3. בלינה: טופס בטיחות נפרד, אצל אחראי/ת נפרדים
4. כותבים התנהגות, לא אבחנה
5. מידע רפואי ונפשי: רק אחרי הקבלה, לצורך ליווי

שאלות

ואם עולה שאלה במהלך המיונים: הייעוץ המשפטי של המסגרת

עו"ד מרב ניב

דף עזר למראיינים | עמוד 1

1 לפני המיון

- תיאור כתוב של דרישות השנה
- טופס בטיחות ואחראי/ת בטיחות
- תדריך לשינשינים
- בלי שאלון רפואי

2 בזמן המיון

- שואלים מה צריך כדי לעמוד במשימה
- שיתפו? תודה, בלי לחקור
- בטיחות לא מגיעה לדיון
- כולם נשארים עד הסוף

3 אחרי המיון

- כותבים מה שנצפה, לא אבחנה
- אבחון ופרופיל: רק לצוות
- נימוק כן וענייני
- מידע רפואי: רק אחרי הקבלה

דף עזר למראיינים | עמוד 2

הכלל: תארו את המשימה, שאלו מה צריך

● ירוק: שואלים

מוטיבציה, הדרכה, עבודה בקבוצה, התמודדות עם קושי

● צהוב: רק להתאמה

אלרגיות ותזונה, שבת וכשרות, יכולת פיזית מול המשימה

● אדום: לא שואלים

בריאות, טיפול נפשי, תרופות, דת, מוצא, נטייה מינית, מצב ההורים

לא בטוחים? אל תשאלו. פנו לייעוץ המשפטי של המסגרת